

Madeira mei 2002.

Zondag 28-4-2002.

TOEGANGS BEWIJS

"30 jaar pop!"
Vocaccio
ZO 28 Apr 02 15:00
Theater
ZAAL Rechts Rij 11
Stoel 14

01 Normaal Gast 02205 Fl. 15.43
€ 7.00 T 040 207 40 20
F 040 207 40 29
E info@hofnar.nl

DOMMELSCH E BIERBROUWERIJ ERCO MCB RABOBANK

DE HOFNAR

Zonder contantstok niet geldig
Na aankomst voorstelling geen toegang

02205 01 15.43 12428.03

Tineke heeft vanmiddag een optreden met Vocaccio. Trienco, Ineke, Alice en Abe en Alice bellen op het laatste moment af. De vrouwen zijn ziek! Dus bellen we wat mensen of die kaartjes kunnen gebruiken. De burens hadden net afgesproken om bij mensen op te passen die daar ook heen gaan! Dat is een aardige domper, maar ja niets aan te doen. Abe belt echter opnieuw en vertelt dat hij toch komt. Dus Tineke op haar mobiele telefoon gebeld om te zeggen dat ze in elk geval één kaartje moet achterhouden. Niet dat dat nodig was, want hoe vind je op zo'n laat moment nog iemand die daar dan naar toe kan en wil.

De voorstelling is heel goed. Ze zijn ook ten opzichte van het optreden in het Klooster weer flink vooruit gegaan. Met name in de choreografie. Het publiek reageert dan ook heel enthousiast. Na afloop gaan we bij Mediterranea in Aalst eten. 'n Gouwe mens die Abe.

Maandag 29-4-2002.

Om half drie staan we op uit een diepe slaap. We hoeven nu niet te eten. Hebben zowat alles al ingepakt en kunnen dus al rap op pad.

Om klokslag drie uur rijden we de snelweg op. Uiteraard is die om deze tijd van de dag lekker leeg. Zo kunnen we relaxed doorkarren.

Onderweg worden we wel geplaagd door hevige regen- en hagelbuien. Het is maar goed dat we ons heil ver weg zoeken.

Nart wordt aan het begin van de langparkeerplaats met de bagage achtergelaten, terwijl Tineke de auto wegzet. Om half vijf komen we met de bus bij de vertrekhal aan.

We moeten eerst de balie van Neckermann opzoeken om de tickets op te halen. Dat verloopt soepel en vlot. Bij de papieren en de labels vinden we nog een strandbal. Typisch is wel, dat ze op de namen na nergens om vragen. Doordat het inchecken via lange rijen gaat hebben we de tijd hard nodig. Pas een kwartier voor de boarding time komen we door de douane. Keurig op tijd kunnen we om 6 uur instappen.

Aan de plaats bij het raam hebben we niets, want letterlijk het hele traject gaat over dichtbewolkt gebied. Op gezag van de copiloot nemen we aan dat we inderdaad over Londen, de kanaaleilanden, langs Brest af over de golf van Biskaye richting Santiago de Compostela gaan. Dan gaat het recht over de oceaan naar Madeira.

Uiteraard dommelen we, na een korte poging om een cryptogram op te lossen, regelmatig in.

Class
ECONOMY CLASS

Name of passenger
VAL/Z

Frequent flyer no.

From
AMSTERDAM/AMS

To
FUNCHAL

Flight no. Class Date
HV 6371 Y 29APR

Seat
26A

Smoking
-

NON-SMOKING FLIGHT

KLM

**BOARDING PASS
INSTAPKAART**

Ook bij Madeira moeten we de wolken door om iets van de wereld beneden te kunnen zien. Het eerste wat we zien zijn een aantal kleine eilanden en dan de eerste zeer wilde vormen van Madeira, zeer grillige rotsformaties met onder andere een natuurlijk poortje. (Het oostelijke deel van het eiland: ponta de São Lourenço.)

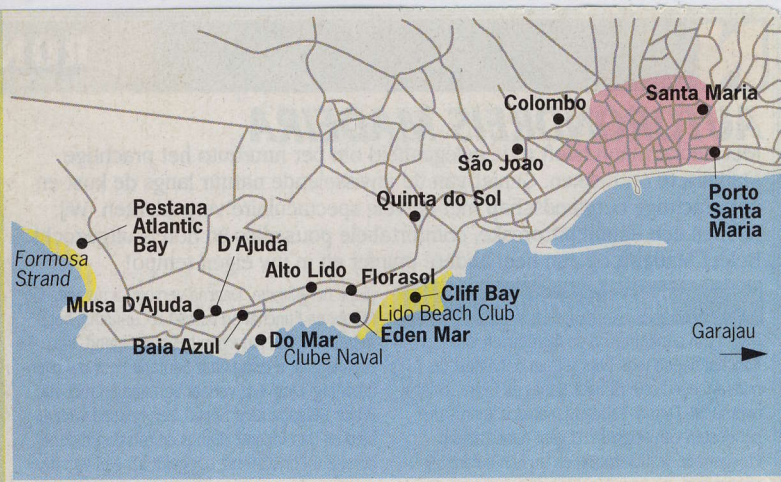
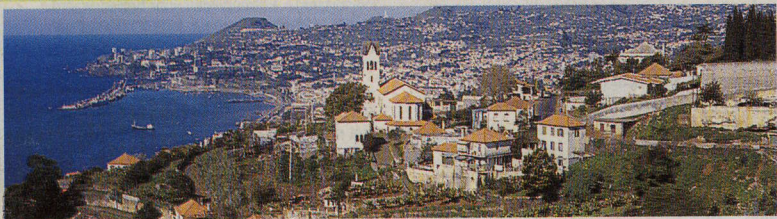
De flappen gaan bijna loodrecht naar beneden om snel hoogte en tempo te verliezen. Al rap vinden we grond onder de wielen op een klein vliegveld, waar hard geremd moet worden. Een enkeling klappt aarzelend, de rest vindt gelukkig een gewone landing niets bijzonders.

Waalre - Funchal.

FUNCHAL

BUSTRANSFER: CA. 60 MINUTEN

Hoofdstad en tevens de enige echte stad op het eiland. Funchal ligt aan de zuidkust, tegen de heuvels gebouwd met een prachtig uitzicht over de haven en de zee. In het centrum vindt u prachtige historische gebouwen, paleizen en parken. Het is bovendien erg gezellig: talloze restaurants, bars, terrasjes en winkelmogelijkheden. Tenslotte verdient de Clube Naval, met de aangelegde plateaus met zeewaterzwembaden aan zee een bezoek.

Wij zijn een van de laatsten met onze bagage en worden buiten al opgewacht door de hostess en twee stelletjes. In een minibus gaat het al zeer rap naar de stad Funchal. We kunnen zo alvast de eerste indrukken opdoen van waar we de komende week zullen rondlopen. De kuststrook is tot hoog toe bebouwd met huizen. De ene na de andere diepe kloof doorsnijdt de steile rotsen en we zien de eerste ons nu nog onbekende bomen, bloemen en planten. Al snel beginnen we te wennen aan fel gekleurde bomen, trossen paars, geel, rood, lila en blauw.

Hotel Santa Maria ★ ★ ★

Ligging: In het levendige en drukke centrum van Funchal op 800 meter van zee. **Faciliteiten:** Ontvangsthal met receptie, lift, lounge met tv, bar en restaurant. Op het dak vindt u een klein zwembad met een zonneterras met ligbedden, parasols en een poolbar met een fraai uitzicht op Funchal en zeezicht in de verte.

Amusement: Regelmatig dans- en folklore-avonden en er zijn 3 kaarttafels.

Uw kamer: Netjes ingericht met telefoon, tv, huurkluisje en een badkamer. Een deel van de kamers ligt aan de straatkant.

Ontbijt/halfpension: Ontbijtbuffet, diner is een vast menu.

Bijzonderheden: Dit eenvoudige middenklasse hotel is zeer geliefd bij Nederlanders door de centrale ligging en de gezellige, familiale sfeer.

HOTEL SANTA MARIA

★ ★ ★
Rua João de Deus, 26
9050 - 027 Funchal
MADEIRA
Telef. 291 22 52 71
Fax 291 22 15 42

NOME
NAME

N.º PESSOAS
N.º PERSONS

ENTRADA
ARRIVAL

SAÍDA
DEPARTURE

QUARTO N.º
ROOM N.º

PREÇO
RATE

CHECK - IN TIME: 14.00 H
CHECK - OUT TIME: 12.00 NOON

PARA APRESENTAR SEMPRE QUE LHE FOR SOLICITADO
TO BE PRESENTED, WHEN REQUESTED

- O hotel só se responsabiliza por dinheiro e valores que sejam depositados nos cofres do Quarto.
- The hotel is responsible for money and valuable only when deposited in the safe at the room desk.
- L'hotel n'est pas responsable ni de l'argent ni des valeurs qui ne seront pas déposés au coffre de la chambre.
- Das Hotel verpflichtet sich nicht für Wertgegenstände, die nicht im Safe der Zimmer abgegeben worden sind.

In het hotel komen we om half elf plaatselijke tijd aan. We moeten een uur wachten tot onze kamer (no. 112) klaar is, hetgeen we doen in de bar en wat later op het terras op de 5^e verdieping bij het zwembadje.

Vandaag is het zoals gezegd vrij bewolkt en dus zijn er geen badgasten. Wel hebben we hier een enkele aardige doorkijkjes op heel aardige tuinen en straten in de buurt, de zeer lange kabelbaan naar Monte, die ons gisteravond toevallig op de Nederlandse televisie aangekondigd werd. De cabinebaan is zo te zien enkele kilometers lang en zeker de moeite waard.

Volgende bladzijde:
Drie foto's vanaf het dakterras van Santa Maria op een straat vol jacaranda bomen.

Madeira mei 2002.

Waalre - Funchal.

Funchal.

RESTAURANTE TÍPICO MAR AZUL

CHAVES & MARTINS, Lda CT.501624198 TEL.: 291-230079
MARINA DO FUNCHAL L.J.11 FAX: 291-230563

MESA 79
2 CLIENTE SERVIÇO GERAL

1 SUMO LARANJA NAT.		2.10	2
2 IMPERIAL 0,3	1.60	3.20	2
1 PEIXE DO DIA		16.30	2
1 FILETE ESPADA/BANANA		8.30	2
2 COUVERT	1.30	2.60	2

	LIQ	IVA	ILIQ
IVA 8%	30.09	2.41	32.50

Madeira mei 2002.

De jachthaven in Funchal.

Wanneer we de spullen op de kamer gezet hebben kuieren we de stad in (12 uur).

We zoeken eerst het toeristenbureau op. We krijgen de stadsplattegrond en foldertjes voor lokaal en interlokaal busvervoer. Die zullen te pas komen. Verder kopen we een Nederlandstalige plantengids van Madeira opdat we ook kunnen achterhalen, welke bloemen we zien.

De haven bestaat uit een grote en volle Marina en er liggen een aantal vrachtschepen voor de kust. Op de golfbrekers zitten massa's donkergroene krabben met rode poten. Er zijn slechts weinig vogels. Langs zee af lopen we langs een aantal restaurants en gaan bij de laatste in het rijtje wat vis eten. De obers doen er alles aan om zo veel mogelijk te slijten.

Vissen in de haven.

Waalre - Funchal.

Azulejos op het marktgebouw, Funchal.

Het kaarttafeltje op het plein voor de markt

Na het eten gaan we tegen drie uur terug naar het hotel om slaap in te halen. Daarbij lopen we nog even door het grote en kleurrijke marktgebouw. Daar vallen vooral de vele grote *peixe espetada* (degervis) en tonijn op. Onze interesse gaan echter uit naar de vele potten met bloemen en de bakken met de nog vreemde vruchten. Buiten op het marktplein annex plantsoen zitten een vijftal mannen te kaarten met wel 10 zeer geïnteresseerde toeschouwers erom heen.

Tot half zeven gaan we dan plat.

's Avonds lopen we de oude stad in en gaan uiteindelijk eten in een grote zaak aan de Rua de Santa Maria, waar we zo-even fado gehoord hadden.

Dat wordt dus een heel aardige avond. Wanneer de *fadistas* pauze nemen kruipt een oudere man achter het elektronisch orgel en speelt wat oude internationale liedjes. Maar goed, die fado is met het eten zelf het belangrijkste. De gitaar en girarraspelers starten en krijgen dan ondersteuning door de drie zangeressen. Een heel aardig effect is, wanneer ze vanuit verschillende plekken in de zaak op elkaar reageren.

We nemen beiden een visschotel als hoofdgerecht met groentesoep (Nart) en een salade vooraf. Bij het hoofdgerecht is grote hoeveelheid bonen! Tineke ziet ze (via de doorkijk naar de keuken) in volledige staat: zo'n 30 cm lang en 3 cm breed. Ze smaken uitstekend. De zwaardvisspies ook. Al met al een stevige hap vooral na die vis van vanmiddag.

Na afloop lopen we door de Rua de Santa Maria terug. De hele straat is versierd met lampen, slingers kunstbloemen en Portugese vlaggetjes. Zo ziet er deze ietwat onderkomen straat er toch heel gezellig uit.

Voor het marktgebouw zitten nog steeds enkele mannen fanatiek te kaarten. De toeschouwers zijn echter verdwenen.

Om elf uur zijn we terug in het hotel en liggen na even lezen en schrijven rap op bed. Morgen meer.

Madeira mei 2002.

Fado in Arsénio's restaurant.

Rua de Santa Maria in de oude stad.

Dinsdag 30-4-2002. Levada dos Tornos.

Het ontbijt moeten we in de grote zaal zelf bijeen zoeken. Voor Portugese begrippen is er aardig wat. Diverse soorten broodjes. Kaas, jam en vleeswaren, fruit sap koffie, thee en chocolademelk (Normaal bestaat hier het ontbijt uit enkele broodjes of zoete koek met koffie.) Vandaag gaan we allereerst naar de Monte met de cabinebaan. Volgens willen we langs de Levada dos Tornos wandelen. Het weer is vandaag stralend.

Onderweg naar de cabinebaan kopen we wat water en na even wachten gaat het omhoog over de stad naar boven. We hebben zo een perfect zicht over de stad. We passeren ons hotel en gaan dan de bossen over.

Monte, Levada dos Tornos.

Teleférico Funchal – Monte.

We hebben wat buurt met een ouder Engels stel, dat met een groot schip een cruise maakt vanuit Amerika hierheen en dan door de Middellandse zee. Met een "last minute" voor £ 250 voor 18 dagen! Ze hebben zich zeer Amerikaans uitgedost. Met veel felle kleuren en glitters.

De cabine van de kabelbaan.

**Teleféricos
da Madeira S.A.**
Caminho das Babosas n° 8 – 9050-284 Funchal
Telefone 291 780 280 / Fax 291 780 281
Contrib. n° 511 121 091

Boa Viagem!
Enjoy the ride!
Bon Voyage!
Gute Fahrt!

TP/A TP Adulto/Adult
SUBIDA UPHILL
30.04.02 10:31 0100 0130718 03/014
EUR 8.00

**Volgende bladzijde:
Zicht op Funchal vanuit de Teleférico.**

Monte, Levada dos Tornos.

De snelweg die om Funchal heen gaat.

Wij kijken boven op de Monte eerst terug naar beneden. Dan bezoeken we de Igreja Nsa Sra do Monte , waar de laatste Habsburgse keizer begraven is. In die kapel staat zelfs nog een gedenkplaatje van een Oostenrijkse club die hier in 1990 nog een groet kwamen brengen aan hun keizer!

Op de weg erheen kwamen we langs de tropische tuin, die veel groter blijkt te zijn dan we oorspronkelijk dachten. De tuin laten we echter voor wat hij is. Tuinen denken we deze week nog genoeg te zien.

Het beperkte zicht vanaf het terras van de Teleférico op de Monte.

Monte, Levada dos Tornos.

Vorige bladzijde:

Boven: Igreja Nsa Sra do Monte.

Midden: Zicht vanaf het kerkterras.

Onder: Een ritje in een tobogan.

LEVADA DOS TORNOS: MONTE – PALHEIRO FERREIRO

Als u liever in Monte of Babosas begint, volg dan de groene stippellijnen op de kaart. **Let wel op: negeer** op de afdaling vanuit Babosas een voetpad dat links omhoog klimt met een bord 'Levada dos Tornos'. **Blijf op het klinkerpad met de straatlantarens**; dit voert u naar Romeiros. Loop op het eind van het dorp links een trap op. (De levada wordt op de muur aangegeven.)

Het pad draait tegenover een huis naar rechts en daarna naar links. Draai niet mee naar links, maar ga rechts de twee kleine betonnen trappen met ijzeren leuningen op. Bovenaan de trap bevindt u zich bij de *levada*, die hier met beton overkapt is. Ga rechts en loop via deze betonnen wandelgang verder naar het eind van het dorp; al snel ziet u de levada in al haar glorie. (Steek een beekje over.)

Volg de levada door bosjes vol pijnbomen en mimosa. Na **35 min.** Steekt u een klinkerweg over. Loopt door het hek aan de overkant. Rechts ligt de prachtige kapel van de Quinta do Pomar. Borden met een afbeelding van een gevaarlijke hond manen u om de levada niet te verlaten en u niet op privé-terrein te begeven. Binnen 1 uur komt u langs een trap links omhoog naar het eindpunt van stadbus 47 en na **1 uur, 10 min.** steekt u de ER201 over.

Drie minuten later komt u uit boven een uitnodigend theehuis, waar u afhankelijk van het weer koude drankjes dan wel warme soep kunt krijgen. Na **1 uur, 30 min.** steekt u de ER102 over.

Kortewandeling 1 eindigt hier; de bushalte ligt beneden de levada (geen bordje *paragem*). Als u hier omlaag loopt, liggen de Palheiro-tuinen 10 min. Verder aan de linkerkant, bijna tegenover de ER201 (en een volgende bushalte).

Nsa Sra da Conceição, Babosas.

Op weg van Babosas naar Romeiros.

We gaan terug langs de sleetjes onder aan de kerktrap in de richting van Babosas en dan door naar Romeiros en de Levada dos Tornos. Al rap laten we de grootste drukte achter ons. We kijken onze ogen uit naar al die bloemen, de hagedissen, de bergen en uiteraard steeds weer de nieuwe vergezichten.

Madeira mei 2002.

Op gegeven ogenblik vliegt er een kleine torenvalk weg. We kunnen hem lange tijd met de verre kijker volgen.

(We zullen deze mooie, scherpgetekende valken de komende dagen nog geregeld zien.)

Rechts:
Een van de riviertjes die we passeren.

Onder:
Madeireense muurhagedis
(*Lacerta dugesii*)

Monte, Levada dos Tornos.

Curral dos Romeiros en Funchal.

Het wordt een heerlijke wandeling langs die *levada*, die door veel kamille, rode spirea en massa's Afrikaanse lelies omzoomd is. Aanvankelijk hebben we moeite om het begin van de *levada* te vinden omdat we niet zien dat je gewoon van het ene muurtje op het andere moest stappen.

Amaranthus celosia. (Pluimhanenkam.)

Madeira mei 2002.

Boven:
Overloop bij de Levada dos Tornos.

Opgegeven ogenblik moeten we om een nieuw bungalow park heen. Het hek dat normaal gesproken open zou moeten zijn zit op slot. Aan de andere kant van de weg loopt het pad door, maar we moeten een eindje terug en er linksom omheen over de berg heen. Na een tijdje vinden we wel weer aanwijzingen dat we op de goeie route zitten.

Rechts:
Lelietjes?

Monte, Levada dos Tornos.

Links:
Hortensia teahouse.

Er wordt ons theehuis Jasmin beloofd maar vele minuten later komen we uit bij een Hortensia teahouse. Door een zeer uitbundig bloeiende tuin gaat het een beetje omhoog naar het huis met twee terrasjes. We nemen die in de zon, omdat het in de schaduw toch een beetje fris is. Met zicht op de stad eten we er een sardine sandwich met jus d'orange en pils. We kijken het bloemenboek door maar vinden de diverse planten van onderweg eigenlijk niet terug. Enkele keren komt een vogeltje kijken of het wat te eten krijgt. Blauwgrijze bovenkop, geelgroene wangen en rug, onderkant wit. (*Fringillis coelebs maderensis*, de Madeira variant van onze gewone vink.)

Onder:
Madeira vink.
(*Fringillis coelebs maderensis*)

Madeira mei 2002.

Om drie uur stappen we weer op.

We komen na enkele minuten voorbij een aankondiging van en dan in werkelijkheid van teahouse Jasmin. Die heeft dus pech dat er een ander uitspanning vlak voor neergezet is.

We lopen nog enige tijd door en gaan dan wanneer we bij de volgende weg komen een bushalte opzoeken. Om vijf over vier nemen we een bus terug naar de stad. De weg is smal en sommige lui rijden er als kamikazes. Elke 50 meter is er weer een bushalte en bij vrijwel elke halte wordt gestopt om mensen op te pikken. Bij het marktgebouw stappen we uit.

Daar lopen we een rondje over de eerste verdieping en kopen ergens appels en *anonds* (suikerappels, doen Nart qua vorm aan zuurzak zonder doornen denken), een papaja en druiven. Beneden in dat winkeltje van van de morgen halen we nog een grote fles water. Daarmee verrijkt lopen we terug naar het hotel.

Suikerappel, *anona*. (*Annona cherimola*)

Om vijf uur gaan we het dakterras bij het zwembad op. De ligbedden zijn bezet en dus nemen we enkele gewone stoelen. Het is vijf uur en de zon brand nog volop.

We eten elk een *anona* op, die heerlijk smaken. Hoe? Tja vertel dat maar eens over een nieuwe vrucht! Tegen zessen gaan we naar beneden en kleden ons om om te gaan eten.

We zoeken in de reisgidsen enkele restaurants op en gewapend met dat lijstje gaat het naar de oude stad. We komen terecht op de Rua D. Carlos I bij restaurant La Jardim boven.

Nart neemt een garnalensoep met *lulas frites*, Tineke een kaassalade (met tot tulpjes opgerolde stukken kaas) en vis met banaan. We zijn in een heel klein hoekje naast een Duits gezin gezet. Nart moest gaan zitten, de tafel naar zich toe schuiven, om Tineke de gelegenheid te geven te gaan zitten. Het hele restaurant zit dan ook ramvol.

Na nemen we fruitsalade en een *maracujapudim*. Van het huis komen twee glaasjes bananenlikeur. Ze smaken als pisang ambon, maar zijn kleurloos.

We kuieren terug naar het hotel, waar een hels spektakel aan de gang is. Ook boven is dat goed te horen, maar omdat we aardig moe zijn vallen we na enige tijd toch in slaap

Woensdag 1-5-2002. Jardim Botânico.

Tineke heeft een beetje last van diarree, zodat Nart iets bij een apotheek gaat halen. De apotheek schuin tegenover het hotel is dicht, maar er is een tabel met vervangers op de deur geplakt. Na raadplegen van de plattegrond loopt hij naar de volgende apotheek in de Rua Nova do Deão. De weg erheen gaat door het meer moderne centrum met veel winkels. Aan de Rua 31 de Janeiro langs de rivier af staat een enorme Engelse fabriek die blijkbaar uitgebrand is. Door enkele ramen heen zijn grote verroeste machines te zien, die nu in de open lucht staan. Op een metershoge tandwielkast staat dat hij in Glasgow gemaakt is. Het nog overdekte deel van dit enorme gebouw wordt zo te zien als parkeergarage gebruikt.

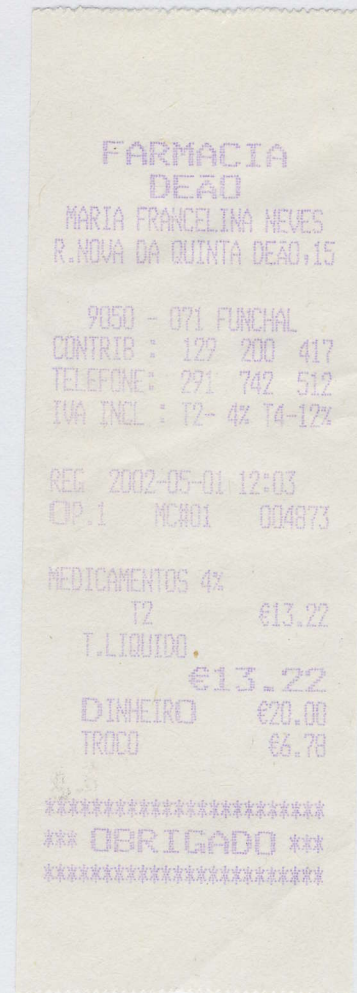
Jardim Botanico, Funchal

De weg terug gaat uiteindelijk via het moderne winkelcentrum (wel open maar geen drogist of supermarkt te zien) naar het winkeltje bij de markt. Daar wordt nog een pakje maandverband gekocht.

Tineke voelt zich er gelukkig niet vervelend bij, zodat we tegen half een naar de Jardim Botanico lopen. Lopen, nee klimmen. Eerst steken we de Rua de Ribeira de Jão Gomes, de rivier en Rua Dr Manuel Pestana Jr over en slaan dan links de Rua da Rochina in. Die loopt ontzettend steil omhoog. We moeten er voorts oppassen voor auto's, want die scheuren hier als gekken omhoog en omlaag. Achter ons krijgen we een steeds wijder zicht op de stad en de haven. Op gegeven moment is links de muur laag. Een hoge muur is hier onzin omdat de wand hier loodrecht op de Rua Dr Manuel staat. We rusten er wat en kijken naar de kabelbaan, het verkeer en (weer) de stad. Onder ons vliegt zo'n valk weg zoals we gisteren er al een gezien hadden. Nu zien we hem heel goed. Roodbruine rug en vleugels met zwarte vleugelranden en een muisgrijze staart. Alles heel scherp getekend (Kleine torenvalk, *Falco naumanni*).

Kleine torenvalk. (*Falco naumanni*).

Rua da Rochina.

Madeira mei 2002.

Je ziet ze overal deze agave attenuata's met hun kromme bloeistengel.

Via een trap bereiken we het eerste deel van de Caminho do Meio. Eveneens gigantisch steil. 22 a 25 %
Steeds zijn er links en rechts mooie tuinen bij steevast sleetse huizen.

Caminho do Meio.

Wanneer de rechts de Rua Dr Menezes erbij komt zijn we er bijna. Nog een honderd meter verder is de ingang van de tuin.

Jardim Botânico, Funchal

Madeira mei 2002.

Hij is in allerlei categorieën van plantengeslachten onderverdeeld en de meeste planten zijn van een bordje voorzien met de namen op zijn lateins (met plantenfamilie) en de Portugese naam. We dwalen van boom naar boom, van bloem naar bloem en leren al lezend de nodige planten te herkennen. Opmerkelijk is bijvoorbeeld dat de Madeirese bloem de strelitzia uit de bananenfamilie komt. Bananen zien we er niet aan, maar stam, blad (van de grote exemplaren) en de (gesloten) bloemknop lijkt sprekend op die van een banaan.

We zien een kleine bamboesoort in bloei. Apart omdat bamboe slechts een keer in de ca 17 jaar bloeit. Tegen half vier gaan we even op een terras zitten. Nart neemt een pils en een sandwich. Tineke heeft niets. Thee is er blijkbaar niet.

In de Jardim Botanico lopen veel pauwen rond. De succulenten hoek met een *palheiro* huisje.

We zien verderop rechts kokosnoot grote zaden aan een heel hoge boom hangen. Kapok, *quigelia*? Uit enkele van die vruchten steekt een donzige massa naar buiten. Links naast het terras kwaken kikkers in een compleet met waterhyacinten dichtgegroeide vijvercomplex. Na enig zoeken vindt Tineke er eentje tussen al die bladeren. Via een strakke mozaïekentuin van lage kleurrijke heesters komen we door de fruitafdeling bij de palmentuin die stevig onder de douche staat.

Vorige bladzijde:

Links boven: Een "braak liggend" stukje grond aan 't 2^e stukje Rua do Meio.

Rechts boven: Een enorme gatenplant in de botanische tuin. (*Ficus elastica*)

Onder: Een kikker tussen de waterhyacinten.

Jardim Botânico, Funchal

Jardim Botânico

The whole of Madeira is one vast botanical garden where plants grow in extraordinary profusion, thanks to the combination of fertile volcanic soils, moderate, regular rainfall and high humidity. If you are interested in plants, the Botanical Garden is the place to come to learn more about the island's exotic flora. Even if you are not a plant buff, you will enjoy the magnificent setting and the views.

Natural History Museum

The Botanical Garden first opened to the public in 1960. Before that it had been a private estate appropriately called the Quinta do Bom Sucesso (Good Fortune Estate) belonging to the Reid family, founders of Reid's Hotel (see page 122).

'The Reids' former residence now houses a Natural History Museum located just inside the entrance gates. This contains cases full of fossils, fish,

insects and stuffed birds - all of which look rather dusty with age and far from lifelike. There are, however, one or two more impressive exhibits, such as the massive piece of fossilised tree heather (*Ulex europaeus*) which would have grown in an even greater glen had its life not been ended by volcanic eruptions 10 million years ago.

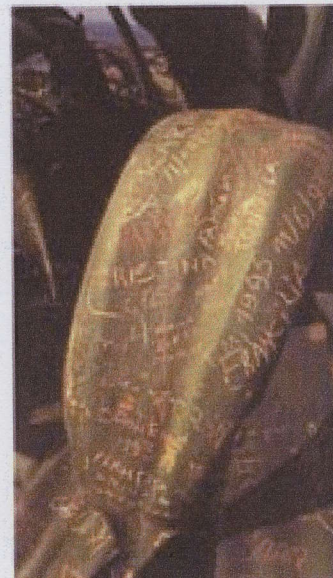
The Garden

Immediately around the museum is an area devoted to orchids (in flower from

November to March). Another area is planted with species indigenous to Madeira - plants which are not found anywhere else in the world in the wild. Some of these ferns, of course, have disappeared by botanists and horticulturalists to other parts of the world since their original discovery, including the *Gesnerium endlicheri* (Madeiran asterid) with its handsome fiery foliage and masses of magenta flowers. Paths radiate from the museum in various points of the garden. If you want to explore the site systematically, climb to the top of the garden first, to the so-called 'Lovers' Grotto and viewpoint. Once this museum overlooked a deep green ravine, it still does, but the foreground is now filled with the sight of the island's most conspicuous modern construction. When the elevated terrace, on massive concrete stilts, is finally completed the garden will have to be the strangest refuge from city life that they are today.

From this high point, a series of terraces descends down the hillside to an open-air cafe, an oval cup-filled pond and narrow stands of papaya trees. The lower terraces are more rugged than the woodland areas higher up - indeed, one area is devoted to subterranean plants grown for the cut-flower trade and an unusual bedding.

The bedding plants are planted in geometric patterns, designed to show off their foliage colours, ranging from sulphur yellow to grey and deep purple; one block even sports cut flowers (volcanic) in brilliant red. After this the sparse simplicity of the garden and overcast beds comes as something of a relief to the eye. If you are lucky, some of these splendid and massive plants will be in flower, the exotic colours of the

that the approach way of many parts.

thousands surrounding with the sculptural complexity of the trunk and branches. Even if there are no blossoms, the dense and intricate web-like shaded between the prickly leaves provide the opportunity for close study of the island's spider population.

Quinta do Bom Sucesso (see the website of Funchal). Open: garden daily, 9am-5pm; museum daily, 9am-12.30pm and 1.30-3.30pm. Admission charge. Bus 10 from Funchal or taxi.

At home with colonial foliage

We zien verderop rechts kokosnoot grote zaden aan een heel hoge boom hangen. Kapok, *quigelia*? Uit enkele van die vruchten steekt een donzige massa naar buiten. Links naast het terras kwaken kikkers in een compleet met waterhyacinten dichtgegroeide vijvercomplex. Na enig zoeken vindt Tineke er eentje tussen al die bladeren.

Via een strakke mozaïekentuin van lage kleurrijke heesters komen we door de fruitafdeling bij de palmentuin die stevig onder de douche staat.

Een étage lager is de Jardim de Loiros, de papegaaiertuin. Naast tientallen papagaaien, lori's, parkieten en agaporno's vallen de vele loslopende pauwen op. Zoveel bijeen hebben we nog nooit gezien. Hun gemiauw was dan ook al van verre te horen. Ook nu weer is het meestal duidelijk hoe de Nederlandse naam is. Die is meestal uit de Duitse, Franse of Engelse af te leiden.

Via de cactustuin, de euphorbia's en andere succulentensoorten gaan we weer omhoog naar de uitgang. Via een iets andere route lopen we weer naar het centrum terug. (Rua Mãe dos Homens en Rua Coronel Cunha terug naar Rochina en in een achterafstraatje om het marktgebouw heen.)

Madeira mei 2002.

Igreja do Colégio Praça do Município, Funchal.

Boven en onder: Grand Café Golden Gate.

Corticeiras - Ribeira do Curral.

De markt is dicht, zodat we wat te eten en drinken zoeken aan de "Rua de Açúcar" in het grote winkelcentrum. We nemen beiden thee (*camonilha* en *preta*) en een sandwich met *galina com tuna*. Zo komen we temidden van de jeugd op hun ontmoetingsplaats een beetje op adem en kunnen de benen wat rust hebben. Wanneer we naar buiten lopen zien we dat er in de kelder wel degelijk een enorm grote supermarkt is.

In het hotel bezoekt Tineke de WC nog eens (geen echte verandering) en rusten we uitvoerig uit. Zij slaapt al rap in, Nart kijkt eerst wat TV en schrijft dan het verslag bij. 20.15 uur.

's Avonds willen we bij een restaurant de Combatentes eten in het westelijk deel van het centrum. Op weg daarheen (via Rua Bom Jesus, het Praça do Municipio met zijn aardig gemeentehuis en een prachtige kerk en enkele winkelstraatjes) zien we dat diverse restaurants dicht zijn. Ook Combatentes is vanwege de 1e mei is gesloten. We lopen een straat naar de zee op aan en vinden iets naar links keuze no 2, die wel open is: Grand Café Golden Gate. Inderdaad een Grand Café. Het restaurant gedeelte bereiken we via een monumentale trap die zich op het eind in tweeën splitst.

We worden al snel door een ober opgevangen en komen aan een tafeltje aan de balustrade te zitten, zodat we het grootste deel van de zaak kunnen overzien.

De menukaart is niet groot, zoals je in een café kunt verwachten, maar de gerechten klinken goed. Wij nemen het er van. Aan de muren hangen wat schilderijen (na inspectie blijken er geen Cardoso's of replica's ervan bij te hangen, Nart vroeg zich dat af) de placemats vertellen het verhaal van dit oude café, dat enige tijd geleden op nieuw gerestaureerd is. Het schijnt vroeger heel bekend geweest te zijn bij de upper-ten hier.

Donderdag 2-5-2002. Corticeiras - Ribeira do Curral.

Tineke is al om acht uur op. We zijn echter pas om half tien de deur uit, na een banaanloos ontbijt.

We bezoeken eerst het busstation in het winkelcentrum, dan die aan zee. Daar wordt verteld dat we verderop oostwaarts moeten zijn voor bussen in oostelijke richting.

RODOESTE, LDA. — Tel.: 291 220 148

Inclui IVA 4%
Contr. 511 003 765

€ 1,85
375\$00

Série 1

BILHETE
VIAGEM

Nº 00381

Conserve este bilhete até ao fim da viagem

DIA.../.../2002 DESTINO.....

Rechts: Zicht vanaf Pico da Cruz op de zee en de Pico da Torre.

Uiteindelijk vinden we daar inderdaad een verkoopplaats en zo kunnen we om 10.45 met de bus naar Corticeiras. Aan dezelfde kiosk hangt een kaartje met een bustocht die door het hele westelijke deel van Madeira trekt. Onder andere met een 4 uur durende stop in Porto Moniz. Dat is wat voor een van de komende dagen.

Nu komen er schitterende uitzichten over zee met in de verte hoge kliffen en ogenschijnlijk onbereikbare kusten verder naar het westen. Dan volgt een zeer smalle weg die steil omhoog het binnenland in klimt.

Om 11.45 komen we in Corticeiras aan en kunnen beginnen te wandelen. We vertrekken tegelijk met een ouder Engels paar. Ook met een Sunflowergids in de hand. (Zie ook de routebeschrijving.)

Madeira mei 2002.

Corticeiras.

CORTICEIRAS • BOCA DOS NAMORADOS • RIBEIRA DO CURRAL

Afstand: 7,3 km; 3 uur

Niveau: zwaar, met een klim van 330 m en een steile afdaling van 700 m over een pad dat bezaaid is met losse stenen (kans op hoogtevrees)

Soort gladiolen.

Begin met uw rug naar de Pastelaria Santiago. Ga naar links en volg de verkeersweg in zuidoostelijke richting. Negeer de weg die links naar de school loopt, maar neem de volgende weg naar links. U klimt langs de rechterkant van de school. Op een splitsing houdt u links aan. Binnen 15 min. bereikt u het hek van de vervallen Quinta Mis Muchachos (rechts). Hier gaat u links over een geërodeerd pad omhoog of loopt u verder over de verharde weg. (De verharde weg gaat over in een onverharde weg en is een gemakkelijkere route; blijf op elke splitsing *omhoog* open.) Na een saaie klim van 300 m komen de onverharde

Corticeiras - Ribeira do Curral.

weg en het pad samen bij een grote kei op de Boca dos Namorados (de 'Pas der Geliefden'; via beide routes na iets meer dan 1 uur).

Vanaf de kei moet u een paar stappen in noordelijke richting de onverharde weg op open. Dan gaat u op een splitsing via een breed aarden voetpad rechts omlaag. Al snel loopt het schaduwrijke pad in S-bochten naar beneden. U moet zeker even stoppen om te genieten van het uitzicht over de rivier de Curral en de kronkelige weg; *u heeft namelijk al uw aandacht nodig voor het zeer steile pad, dat glibberig is en vol stenen ligt.* Na 1 uur, **30 min.** passeert u links de Pico do Cedro (bij een hoogspanningsmast) en iets meer dan 20 minuten later komt u bij een volgend heuveltje in de schaduw van kastanjes en eucalyptus. Allebei mooie plekjes voor een picknick.

Na **2 uur, 25 min.** ontmoet u de eerste bebouwde terrassen van Curral de Baixo. Zorg dat u *links* over een voetpad vóór het eerste huis *omhoog* loopt; u komt op een betonnen wandelgang en vervolgens op een aarden pad terecht. U bent op weg naar de grote witte school die u aan de rechterkant kunt zien liggen. Na **2 uur, 40 min.** passeert u het gebouw aan de linkerkant. Tien minuten later slaat u rechts af en loopt u omlaag. U steekt een eerste rivier over, loopt langs een bar en komt dan uit bij de Ribeira do Curral (**3 uur**; opnieuw een bar/café). De bushalte is aan de andere kant van de brug, maar de Levada do Curral ligt een klein stukje verder de heuvel op.

De weg bij de Quinta Mis Muchados wordt stevig onder handen genomen. Verder worden er verschillende huizen gebouwd, zodat het er ook hier rap behoorlijk anders eruit zal komen te zien. We moeten door de werkzaamheden even naar de voortzetting zoeken en besluiten het steile pad naar boven te nemen.

Dat pad is dus echt steil, zodat we dat Engelse stel ook niet meer terug zien.

**Het pad naar de Boca dos Namorados.
(Eucalyptusbossen.)**

Soort lelietjes?

We lopen door eucalyptusbossen en over smalle paadjes door varenvelden. Soms zijn de paden geplaveid in de vorm van lange lage traptreden. Enkele aanwijzingen in de routebeschrijving kloppen niet meer helemaal. Zo is er ergens een brede pad doorgetrokken, die we moeten negeren. Verderop op de Boca dos Namorados kunnen we absoluut geen bijzondere kei vinden. Wij vinden overigens de 300 m klim zeker niet saai, zoals de Sunflower suggereert. Wel is het resterende deel van de route ronduit schitterend. We kijken uit over enorme diepe dalen en

Corticeiras - Ribeira do Curral.

hoge bergtoppen. Laaghangende wolken geven daar een heel aparte sfeer aan. We pauzeren twee maal onderweg, waarbij we op ons gemak de omgeving met de verrekijker verkennen, de planten bekijken en genieten van de zon.

Vorige bladzijde:

Boven:

Zicht vanaf de Boca dos Namorados.

Midden:

Het dal van Ribeira do Curral das Freiras.

Onder:

Bergrug aan de andere kant van het dal.

Rechts:
Papaya als lunch.

Onder:
De wolken hangen vrij laag.

Madeira mei 2002.

Boven en rechts:
Aeonium glandulosum.

Om 13.45 zijn we op de kam bij de hoogspanningsmast, beneden voor ons zien we voor het eerst Curral de Baixo liggen. Nog diep en ver beneden ons.

Verder is er continu een spanning aanwezig vanwege de steile afdaling over paden met losse stenen. Je wordt gedwongen goed geconcentreerd te lopen, elke stap te wikken en te wegen. Dat kietelt je zenuwen toch op een lekkere wijze. Desondanks gaat eerst Nart en later Tineke nog driemaal onderuit. Gelukkig blijft de schade beperkt tot enkele blauwe plekken.

Volgende bladzijde:

Boven:

Net boven de kam: Curral do Baixo.

Wat naar boven rechts:

Curral das Freiras.

Links en rechts onder:

De afdaling naar Curral do Baixo.

700 m naar beneden lopen is zwaar en zo is vooral Nart met zijn enigszins trillend linker been blij wanneer we die betonnen richel/pad bereiken, die ons Curral de Baixo invoert.

Madeira mei 2002.

Corticeiras - Ribeira do Curral.

Boven: Curral do Baixo.

Het dorp bestaat uit uiteen liggende huisjes met daartussen terrasvormige minituintjes. Ook in het dorp zijn de hoogteverschillen groot. We passeren de rivier tweemaal, lopen door tot de 3^e bushalte, inspecteren daar de vertreklijst en komen tot de conclusie dat we nog drie kwartier moeten wachten: De bus vertrekt om 16.15. Hoog boven het dal zien we de witte paaltjes die de wegen markeren. We kunnen ons nauwelijks voorstellen, dat een weg zo snel aan hoogte kan winnen.

We lopen terug naar dat barretje aan de andere kant van de brug. We nemen kamillethee en *imperial* (een grote uiteraard) en elk een grote zoete koek om de honger tegen te gaan. Het vrouwtje achter de toonbank blijft daarachter verscholen en heeft niets te vertellen. Er scharrelt een klein wit joekeltje rond, dat wel contact probeert te maken. Maar dat hoeft voor ons weer niet. We zien de bus naar het eindpunt rijden en uiteindelijk besluiten we ruim op tijd naar de halte terug te gaan. Dat is maar goed ook, want de chauffeur rijdt zo'n 10 minuten te vroeg aan.

Rechts:

De bus naar Funchal in Curral do Baixo.

Vorige bladzijde:

Boven: Aeonium en sedum.

Links onder: Een echium soort.

Rechts onder: Schijvenactussen en begonia's.

MADEIRA

Interior

C.^a DOS CARROS DE
SÃO GONÇALO, S.A.

NIPC: 511 007 116

2,35€

IVA INCLUIDO TAXA 4%

- Utilização individual.
- Válido só no veículo e viagem em que for comprado.
- Conservar até ao fim da viagem.

Nº 11285

Corticeiras - Ribeira do Curral.

Het wordt een wilde rit met een chauffeur die formule 1 aspiraties heeft. Hij rijdt als bezeten, zodat we bij elke bocht in het uitermate steile en onoverzichtelijke parcours hopen dat er niemand plat gereden wordt. Enkele tegenliggers moeten dan ook flink in de remmen. We hebben via Curral das Freiras nog een extra ritje naar Colmeal op en neer. Dan gaat het zoals gezegd in noodvaart naar Funchal terug. Het is vooral in het begin een zeer spectaculaire tocht. Het sensatiegevoel verhit ons gemoed. Maar goed uiteindelijk komen we toch heelhuids in de stad aan.

Het interieur van de Fabrica do Torreão.

Het zweet wordt in het hotel weggespoeld. De vermoeidheid verdwijnt grotendeels door op bed wat TV te kijken. 's Avonds gaan we opnieuw het westelijke deel van de stad in. Nart vertelt nog eens van die fabrieksruiïne aan de Rua 31 de Janeiro. Hij wil daar enkele foto's maken. Dat is dan ook het eerste doel.

Madeira mei 2002.

Hij hoopt dat er een ingang naar die (ogenschijnlijke?) parkeerruimte is, zodat daar goed foto's gemaakt kunnen worden. Maar helaas wij kunnen geen open ingang vinden. Uiteindelijk worden dan maar enkele foto's gemaakt door 2 met dicht traliewerk voorziene ramen. (Uiteindelijk lukken die foto's nog wonderbaarlijk goed.) Het waarom van zijn enthousiasme voor zo'n bouwval snapt Tineke niet. Maar ze is blijbaar wel het een en ander van hem gewend. (Later komt de associatie met Tombraderachtige plekken naar voren. Je staat in een spannende omgeving, die alle fantasie te boven gaat. En daardoor juist fantasie prikkelt. Een vergelijkbaar effect was er ook in de oude grotscheepswerven in Alanya.) We komen aan de andere kant van de rivier op het spoor van de ware aard van dat gebouw. Aan de andere kant staat een kleiner gebouw, dat wel in dezelfde stijl en kleur gebouwd is. En daar staat "Adega de Torreão" op. Een adega is een wijnhuis of op zijn Frans een "Château", denkt hij te weten. En dus kon die fabriek daar wel eens maderawijn gefabriceerd hebben. Hij ziet in gedachten al die grote machines wijnvaten op verhoogde temperatuur heen en weer klotsen. (Thuis in het woordenboek blijkt de plank niet ver gemist te zijn: Adega betekent wel wijnkelder maar dus geen "château".)

's Avonds eten we in het restaurant Combatentes. We gaan op een platje boven in de zaak zitten, waar we een plekje voor het uitkiezen hebben. Een beetje medelijden met de serveerster hebben we wel. Zij moet aldoor maar die trap op en af. Gelukkig wordt het even later een stuk drukker, zodat wij onze schuld daaraan kunnen delen met andere gasten. Uiteraard is het dan voor haar nog lastiger. Het eten is er goed (vis uiteraard) en een stuk goedkoper dan we tot nu toe gehad hebben.

Na het eten slenteren we terug naar Santa Maria en liggen al rap op een oor.

COMBATENTES

— O SEU RESTAURANTE NO FUNCHAL —
de : CAIRES & SILVA, LDA.
Ruas Ivens e S. Francisco, 1 — 9000 FUNCHAL
☎ 291-221 388

NÃO SERVE DE RECIBO

Data...../...../ 200..... Mesa N.º 24
SOPAS 4.00
MARISCOS 13.75
PEIXE
CARNE
OVOS
SALADAS / DOSES
PÃO 9 2.75
MANTEIGA ... 9 5.50
VINHOS 1.00
REFRIGERANTES 4.25
SOBREMESA
CAFÉ
BAGAÇO / BRANDY
DIVERSOS
TOTAL Euros : 30.85

Quando V. Exa. notar qualquer deficiência no nosso serviço, queira dirigir-se à Gerência.

São Vicente - Porto Moniz.

Vrijdag 3-5-2002. Rondtocht over het westen.

We willen het vandaag rustig aan doen en besluiten met die bustocht rond het westelijk deel van het eiland mee te gaan, die we gisteren vonden. Om kwart over negen vertrekt de bus. En dus ontbijten we eens zo vroeg mogelijk. Aan de kiosk krijgen we elk twee kaartjes. Een om naar Porto Moniz toe te gaan de andere voor de terugweg. We vertrekken een kwartier later dan gepland.

Rodoeste
Transportadora Rodoviária da Madeira, Lda.

Carreira regular de passageiros
FUNCHAL - PORTO MONIZ - FUNCHAL

6/030
6430

PORTO MONIZ
S. VICENTE
ENCUMEADA
FUNCHAL
CÂMARA DE LOBOS
RIBEIRA BRAVA
CALHETA
PONTA DA PARGO

INFORMAÇÕES: RUA DO ESMERALDO, 50 e 52 - 9000-051 FUNCHAL
☎ 291220 148, 291 221 195 e 291 222 971 • FAX: 291 222 277
www.rodoste.pt

RODOESTE, LDA.

Cont. 511 003 765 Tel. 291 220 148
Conserve este bilhete até ao fim da viagem
Inclui IVA à taxa de 4%

BILHETE VIAGEM

Série 2 Nº 5941

€ 1,35	=	270\$00
€ 2,05	=	410\$00
€ 2,55	=	510\$00
€ 2,65	=	530\$00
€ 2,75	=	550\$00
€ 3,00	=	600\$00
€ 3,10	=	625\$00
€ 3,20	=	645\$00
€ 3,45	=	690\$00
€ 3,60	=	720\$00
€ 3,70	=	740\$00
€ 3,95	=	790\$00
€ 4,30	=	860\$00

Al gauw blijkt deze chauffeur het heel wat rustiger aan te doen dan die van gisteren. We komen aan de praat met een Nederlander, die van São Vicente naar Porto Moniz wil wandelen. Voor dat doel heeft hij een regencape meegenomen. Enige watervallen schijnen deze weg namelijk te overspoelen!

Het eerste deel van de tocht tot de afslag naar Corticeiras kennen we dus al. Nu gaat het echter nog lang boven langs de kust af. Gelukkig steeds over de oude weg, zodat we uitzicht blijven houden op de grillige kust, de dorpen en de uitgestrekte bananenplantages. (De nieuwe snelweg gaat grotendeels door tunnels, zodat die weinig te zien geeft.)

Om half elf komen we in Ribeira Brava aan. Daar krijgen we een pauze van 10 minuten. Och het is een ietwat saaie plek. De kust verderop ziet er interessant uit. Maar daar stopt de bus niet. Er is een muziekpodium neergezet, staan wat kramen met fruit. De straat is het busstation, zodat het er krap en druk is. Bij het weggrijden moeten we dan ook een tijdje wachten, omdat onze bus geblokkeerd is door een andere. De chauffeur ervan is niet direct in de buurt.

Madeira mei 2002.

De kust bij Ribeira Brava.

We verlaten de kust en rijden het binnenland in. We krijgen een landschap te zien als dat van gisteren. Alleen is dit dal meer in een (noordelijke) richting gevormd. Al snel wordt het echter donkerder en halverwege São Vicente begint het zelfs een beetje te regenen. Deze weg is overigens niet zo wild als die van gistermiddag. In São Vicente kunnen we er een kwartiertje uit en komen daar vol op de koude wind te staan. Veel is er niet te zien. Rechts is een oude brug, aan de andere kant van de weg een hotel en voor ons een wilde zee, die absoluut niet tot zwemmen uitnodigt.

De bergen bij São Vicente.

São Vicente - Porto Moniz.

Vorige bladzijde:

Boven: Brug over de Ribeira de São Vicente in de gelijknamige plaats.

Midden: Gebouw tegenover de parkeerplaats van de bus. São Vicente.

Onder: De weg naar Porto Moniz. (Vanaf het kiezelstrandje in São Vicente.)

Het weggetje naar Porto Moniz is zeer smal. Vele tunneltjes zijn recentelijk uitgehakt om de grootste problemen eruit te halen. De oude weg zie je daar dan nog steeds omheen gaan. Die stukken worden nu niet meer gebruikt. (Op een incidentele Nederlandse wandelaar na dan.) De rit gaat langs hoge loodrechte kliffen, langs de kant van de weg zien we heel veel *massaroco* staan.

Boven en onder: Porto Moniz.

Madeira mei 2002.

Porto Moniz

Pittoreske rotseilandjes, die ilhéus worden genoemd, steken voor de kust van Porto Moniz boven het buitengewoon visrijke water van de Atlantische Oceaan uit. Dit dorp op de noordwestpunt van Madeira is een geliefde bestemming voor dagjesmensen die aan de zuidkust vakantie houden. De rotskust is er spectaculair en het plaatsje heeft één van de grootste bezienswaardigheden van het eiland: de natuurlijke zeewaterpoelen, waarin men kan zwemmen. Duizenden jaren lang heeft de zee holtes in het vulkanische gesteente uitgeslepen en hele stukken rots weggeslagen. Op die manier is een groot aantal pools met glashelder water ontstaan.

In 1533 vestigde zich op deze afgelegen landtong een edelman uit de Algarve, die de naam Francisco Moniz droeg. Hij stichtte de naar hem genoemde nederzetting.

In de kustwateren voor Porto Moniz zijn veel schepen vergaan. Maar ook over land is het eeuwenlang bepaald niet eenvoudig geweest om Porto Moniz te bereiken. Voordat de huidige weg werd aangelegd, liep de levensgevaarlijke 'rotsweg nr. 23' naar Porto Moniz. Welgestelde Madeira-reizigers lieten zich door sterke mannen uit Porto Moniz of Seixal in hangmatten over de rotsen dragen, een behoorlijk avontuurlijke onderneming. Op de huidige kustweg tussen São Vicente en Porto Moniz gebeuren nauwelijks verkeersongelukken — de weg is ze smal en gevaarlijk, dat iedereen hier bijzonder voorzichtig rijdt.

São Vicente - Porto Moniz.

De westelijke zeewaterpoelen, Porto Moniz.

Ruine van de vesting in de haven: de vesting werd in de 17e eeuw als verdediging tegen zeerovers gebouwd.

Vissershaven: de oude vissershaven is bijzonder fotogeniek, vooral als de vissers hun boten met lieren op het land trekken, terwijl de branding woest tekeer gaat.

Uitkijkpunt: boven het dorp aan de EN 101; op deze plek ligt de ruige noordkust met het kleine Porto Moniz als een speelgoedlandschap aan uw voeten.

De zeewaterpoelen bij de restaurants Orca en Cachalote zijn de grootste attractie van Porto Moniz.

Vlak voor Porto Moniz is in de rotsen langs de kust een soort 'venster' uitgesleten, waarnaar de plaats **Ribeira da Janela** is genoemd. Het dal van Ribeira da Janela loopt door tot Rabaçal op Paúl da Serra. Hier staat nog een bos waar laurierbomen groeien.

Madeira mei 2002.

Om twaalf uur komen we in Porto Moniz aan. Het waait er dat het hoest en daardoor is het zeer fris. Nart trekt zijn regenjas aan om de wind van zijn vel te hebben. We lopen eerst over een paadje langs de kust tussen dooie heggen door naar boven. Daar is echter op wat oude huisjes na en een nieuwe wijk niets te vinden. Via een boog lopen we terug en gaan eerst in een restaurant bij zee uitgebreid middag zitten eten. Allebei een soep, Tineke groentensoep en Nart tomaten-uisoep. Verder nemen we allebei *arroz de marisco*. Dat wordt in een enorme pan voor onze neus gezet. Heerlijk is dit. We krijgen een soort tang om de grote gambaonderdelen te kraken en een peuterpennetje om die poten leeg te schrapen. Het smaakt heerlijk.

De oostelijke poelen, Porto Moniz.

São Vicente - Porto Moniz.

Na het eten gaan we de zeewaterpoelen van dichtbij bekijken en Nart wil nagaan of hij zijn zwemspullen kan gaan gebruiken. Het waait nog steeds heel hard en fris, hoewel de zon volop schijnt. Er zijn slechts twee meisjes die zich in het water hebben gewaagd. Nart houdt het op eens met de vingers voelen en daar was het mee gedaan. De temperatuur van het water is OK, maar eenmaal eruit loop je kans op een longontsteking. De snorkelspullen blijven dus in de tas.

We lopen naar het oosten terug en vinden daar veel mooiere poelen. Hier is het beslist heel mooi om te zwemmen. Maar toch, vandaag niet dus.

We bezoeken even het informatiekantoor, babbelen wat met de juffrouw daar en krijgen een mooie folder mee. Ondertussen kopen we postzegels voor de kaarten die we al eerder kochten en posten ze meteen.

We bekijken enkele souvenirwinkels en kopen uiteindelijk een paar sloffen voor Tineke. Nart mag van haar geen trui kopen. De versieringen zijn te vrouwelijk!

Links: De haven van Porto Moniz.
Onder: Estreito da Calheta.

Madeira mei 2002.

Klokslag vier uur gaan we weer weg uit Porto Moniz. Het wordt een lange tocht hoog boven de kust langs. Steeds gaat het om dalen landinwaarts heen, steevast zijn er dorpen in dergelijke dalen. Aanvankelijk is foto's maken vanwege de zon onmogelijk, later (wanneer we meer zuidoostwaarts rijden en minder last van de zon op de ruit krijgen, maken obstakels als bomen, huizen en dergelijke het moeilijk. Vooral omdat onze Konica Z-up110 Super niet direct is. Hij bepaalt eerst de afstand en maakt dan pas de foto. Dat is vooral in deze omstandigheden zeer lastig.

Tussen Calheta en Ponta do Sol.

Uiteraard worden onderweg steeds weer mensen opgepikt en afgezet. Ons valt nu weer op dat mensen niets zeggen wanneer ze de bus in of uit gaan. Ook niet tegen de chauffeur. Blijkbaar hoeft dat meestal ook niet. Hij weet toch wel waar ze heen willen!

In een klein plaatsje Estreito da Calheta pauzeert de chauffeur een tijdje en eet wat. Dan gaat het weer door berg op, berg af, dal in dal uit in een eindeloze bochtenreeks. We genieten en griezelen.

Ribeiro Frio - Santo da Serra.

Promotie van een net uitgebrachte CD op 't Praça de Colombo, Funchal.

Tineke heeft honger, Nart absoluut niet! We zwerven wat straatjes door en zoeken iets tegen de niet zo grote honger. Dat is lastig en zo komen we opnieuw uit bij de Golden Gate.

De ober boven reageert enthousiast op onze terugkeer. Hij weet nog dat Nart die witte wijn lekker vindt. We nemen dat, water en als eten een pasta schotel voor Tineke en een lamsvleeschotel voor Nart.

Het is vandaag een hels spektakel vanwege een grote Duitse groep, die te keer gaat als een mand kippen op reis. Opmerkelijk is dat diverse vrouwen **halve** nathandigen zijn. De andere hand zit nonchalant in de broekzak.

We nemen ook nog een toetje (fruit en een *molotov*) en gaan uiteindelijk met de buik vol op het hotel aan.

Daar komen we om elf uur aan. De muziek gaat nu niet zo te keer als dinsdag, zodat we deze dag al snel in dromen kunnen doorzetten.

Zaterdag 4-5-2002. Ribeiro Frio - Santo da Serra.

We zijn er vroeg uit ondanks dat de VELO geen alarm heeft gegeven.

Na het ontbijt zoeken we het busstation achter de markthallen op. Die laatste zijn inderdaad drukker met verkopers dan op andere dagen.

C.^a DOS CARROS DE
SÃO GONÇALO, S.A.

NIPC: 511 007 116

2,05€
411\$00

IVA INCLUIDO TAXA 4%

- Utilização individual.
- Válido só no veículo e viagem em que for comprado.
- Conservar até ao fim da viagem.

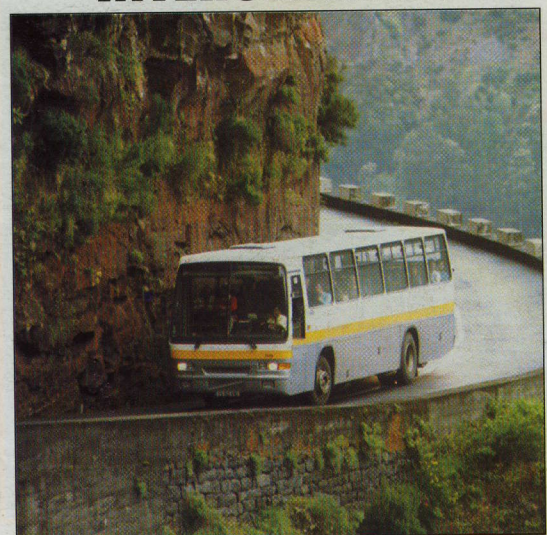
Nº 04578

We willen de bus naar Santana nemen, maar worden door een ijverige buschauffeur omgeluld om de wandeling te maken van Ribeiro Frio via de Levada do Furado naar Lamaceiros en vervolgens niet door te gaan naar Portela maar via de Levada da Serra naar Santo da Serra. Nou denken wij dan maar, wanneer er al iemand van Madeira begint te praten, dan luister je er ook maar naar. Dan is er echt iets te vertellen! Dus nemen we de bus naar Santana, maar stappen wel in Ribeiro Frio uit.

Companhia dos Carros
de São Gonçalo, S.A.

REDE DE
TRANSPORTES PÚBLICOS
INTERURBANOS

Madeira mei 2002.

Ribeiro Frio - Santo da Serra.

Vorige badzijde:

Boven: Dominerend aanwezig op de markt in Funchal: de Strelitzia's (Musa strelitzia reginae).

Onder: Levada do Furado. In het begin is er nog een breed pad naast.

De bus rijdt langs de 2e rivier in de stad de berg op. Dan slaat hij ergens rechtsaf en via smalle wegen gaan we via de Monte en zijn kerk de bossen in. Uiteraard hebben we lange tijd weids zicht over Funchal. Boven rijden we geregeld door mistflarden en uiteindelijk krijgen we zelfs een beetje regen mee. De bossen zijn zonder einde. Doordat we achter twee andere bussen komen te zitten wordt het tempo stevig gedrukt. Op zich is deze chauffeur een echte scheurneus.

10 voor half 11 beginnen we met de wandeling in Ribeiro Frio. Een bord vertelt wat over de natuur hier. O.a. Laurierbomen, buizerds (buteo buteo) en die vinken die we eerder al gezien hebben. Het eerste stuk lopen we over een breed pad naast de *levada*. Links ergens stroomt de rivier. Na een kwartier lopen komen de eerste smalle stukken, die nog zeer simpel te belopen zijn. Gaandeweg wordt dat echter wat spannender, maar nog altijd goed te doen. Doordat wij bij van alles en nog wat blijven staan te kijken, worden we aan alle kanten door Portugese clubjes ingehaald. Lawaaiige groepen, die de spanning en zenuwen van zich af kwekken.

Achter de eerste rij bomen ligt het dal van de Ribeira Frio.

Levada do Furado: Ribeiro Frio- Lamaceiros.

Van deze wandeling krijgen we geen genoeg. Het uitzicht is indrukwekkend en de steile afgronden zorgen voor een vleugje spanning. Als u over de juiste uitrusting beschikt en voorzichtig aan doet, is er geen gevaar.

Begin de wandeling vlak onder de rustieke bar/restaurant in Ribeiro Frio. Hier ziet u aan de rechterkant een wegwijzer naar Portela). Hier sluit u aan bij de snelstromende Levada do Furado. Na 15 min. bereikt u de eerste steile afgronden aan de linkerkant; iedereen die hier moeite heeft met het pad kan beter teruggaan, want de afgronden verderop zijn erger.

Na 20 min. passeert u een tunnel en een waterval (rechts) – een goed plekje om water in te slaan. Na 1 uur, vlak bij een brug over de rivier de Bezerro, stromen twee snelstromende waterlopen bij een grasland de levada in een schitterend picknickplekje. De vinken hier zijn getemd door 'Wegwijzergebruikers' en verwachten dat u ze wat van uw picknick voert! Ongeveer acht minuten na deze brug **moet u goed uitkijken** naar de eerste van vele deviaties van de levada; vaak is het veel gemakkelijker en **veiliger** om door de ondiepe stroombeddingen te lopen dan om het kanaal te volgen.

Na 1 uur, 20 min. wandelt u door een enorme kloof in het gesteente. Stapstenen lopen naar de overkant van het levada – een ware uitdaging voor fotografen. Al snel heeft u schitterend uitzicht op de grote toppen, met name op de puntige kroon van de Torres. Na 2 uur biedt een duidelijk voetpad naar links u binnen een minuut fraai uitzicht over São Roque en Faial. Na ongeveer 2 uur, 10 min. loopt u door een bijzonder korte tunnel. Binnen twee minuten na deze tunnel komt u bij een steile rotswand. Het zeer smalle levadapad is hier, bij de Cabeço Furado, in de wand van de Suna uitgehakt. Dit spannende stuk duurt een minuut of tien.

Na 2 uur, 35 min. bereikt u de vredige omgeving rond het waterhuisje van Lamaceiros en kijkt u in het oosten uit op São Lourenço. Vanaf hier loopt u verder naar de Levada da Serra.

Madeira mei 2002.

Ribeiro Frio - Santo da Serra.

Vorige bladzijde: De hoge waterval na 20 minuten wandelen.

Madeiravinken (*Fringilla coelebs maderensis*) op en om de brug over de Bezerro.

De brug over de Bezerro, een klein riviertje, levert een prachtig schouwspel op in de vorm van een 20-tal vinken, die om eten zitten te schooien. Ze zijn absoluut niet schuw. Opmerkelijk zo ver van de bewoonde wereld af. Wanneer ze eenmaal iets te pakken hebben, gaan ze verderop in de struiken zitten. Deze vink is een plaatselijke variant op onze gewone vink.

Madeira mei 2002.

Ribeiro Frio - Santo da Serra.

Vorige bladzijde:

Boven en links onder: De afgrond naast de *levada* is soms indrukwekkend.

Rechts onder: Sommige slechte stukken snijden we door de rivier af.

Een smalle kloof met stapstenen boven de *levada*.

Vanaf de *levada* bij Cabeço Furado is er zicht tot aan de zee bij Porto da Cruz aan de noordkust.

Madeira mei 2002.

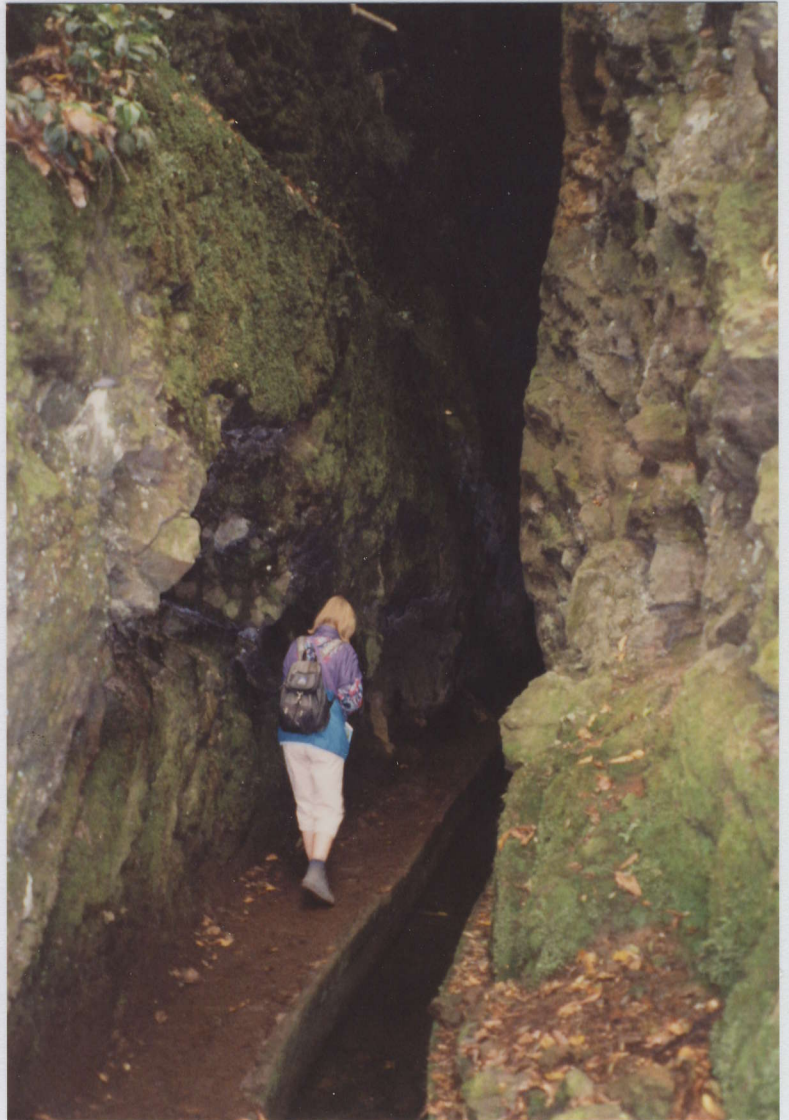
Af en toe dalen we af naar de bedding van de rivier om daar dan weer aan de andere kant van uit te kruipen. Sommige stukken van de *levada* zijn zeer slecht, smal en hoog.

Na een smalle doorgang, (kloof) waar men over stenen moet stappen, die over de *levada* gelegd zijn, komen we op een punt met een indrukwekkend weids panorama. Aan onze voeten ligt het brede dal van de Ribeira Frio. Daarachter diverse bergruggen, die rechts (in het noorden dus) de zee bij Porto da Cruz nog laten zien.

Om half een komen we bij de tunnel, die het 10 minuten durende smalle stuk inleidt. Al doende leer je en dus is ook dit gedeelte geen probleem. Vooral omdat de "linkste" stukken met een hekje beschermd zijn. Deze tunnel brengt ons trouwens van de Levada do Furado op de Levada da Portela. Voor de eerste keer in deze vakantie hebben we iets aan de zaklamp die Nart elke dag meeneemt.

Rechts:
De noordkant van de tunnel
bij de Cabeço Furado.

Onder:
De zuidzijde van die tunnel.

Ribeiro Frio - Santo da Serra.

Een uur komen we bij het waterhuisje van Lamaceiros. Enkele meters verder slaan we rechts af en vinden verderop een school meiden die braaf staan te luisteren wat er gezegd wordt. We kruipen er tussendoor en volgen het pad van de Levada da Serra in de richting van Santo da Serra.

Rechts: Het waterhuisje van Lamaceiros.

Levada da Serra: Lamaceiros-Santo da Serra.

Volg de Levada da Serra tot aan het volgende waterhuisje.

Loop het huisje voorbij en daal het brede zandpad links af. Volg dit pad tot een asfaltweg. Ga rechts tot aan de ER102 en wandel 500 m in oostelijke richting naar de kerk van Santo da Serra.

Om kwart voor twee tijdens een mooi stuk over een breed pad door naaldbossen picknicken we even met wat water en een appel.

Onder: Het brede pad langs de Levada da Serra.

Ribeiro Frio - Santo da Serra.

Vorige bladzijde:

Boven: Twee liggende naaldbomen bij het 2° waterhuisje.

Midden: Het pad naar Santo da Serra.

Onder: Gladiool?

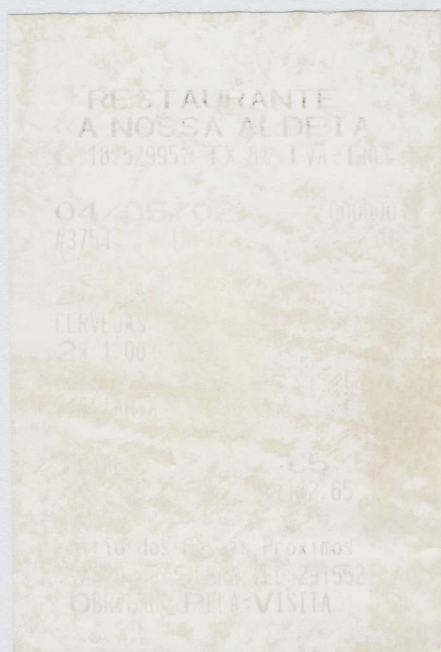
Wat verderop komen we bij het 2e waterhuisje aan. deze plek wordt gedomineerd door twee enorme liggende naaldbomen. Verderop staat de volgende groep mensen naar een gids te luisteren. We zien op het huisje dat we voor Sto. da Serra. naar links en beneden moeten, maar zien geen levada meer.

Dan maar de brede zandweg wat verderop genomen. We dalen snel af naar het dorp. Af en toe passeert ons een auto. Om kwart voor drie komen we daar aan en vinden we onderdak in een druk bezocht café restaurant Nossa Aldeia. Daar drinken we donker bier en kamillethee met elk een heerlijk stuk notengebak. Later bekijken we nog even het kerkje. De tuin, die erachter ligt en interessant zou zijn, is gesloten.

Rechts:

Het kerkje van Santo da Serra.

Om kwart over vier gaan we terug met bus 77. Opnieuw een chauffeur die flink doordouwt. Al rap wordt het weer beter, klaart het op, de zon begint te schijnen en gaat de temperatuur omhoog. In het binnenland is het blijkbaar per definitie

slechter. Tineke stelt voor morgen aan de zuidkust te blijven. dat lijkt OK.

Net na vijven komen we langs het hotel en stappen net voorbij de SHELLpomp uit. Nart moet eerst een stukje voortgeduwd worden eer hij weer vooruit kan. Het was weer eens een fikse tippel.

Madeira mei 2002.

's Avonds gaan we eten bij Bar Esplanada aan de Rua Don Carlos I. Het is er beslist niet druk en er loopt een wat overspannen serveerster rond die duidelijk ergens van baalt. Nart neemt op het laatste ogenblik kaas met kip salade als voorgerecht (ipv sardinesalade_) en *pargo grelhado* als hoofdgerecht (lekkere vis met een grote kop. Tineke neemt *sopa de legumes* en *bacalhau grelhado* (absoluut niet te eten). De toetjes zijn gelukkig weer wel ok.

(Mango en *pudim maracuja*)

Het is nog aan de vroege kant wanneer we uitgeeten zijn en dus lopen we even door naar de zwemfaciliteiten net achter het fort van São Tiago. Uiteraard zijn die nu gesloten, maar het ziet er wel aantrekkelijk uit. Vooral doordat het op zee aansluiting heeft.

We kuieren dan door de oude stad op het hotel aan en zijn na wat halfslachtig tv kijken rap onder zeil.

(Het nieuws wordt volledig beheerst door de slachtingen over en weer tussen de Israëliërs en de Palestijnen, Arafat is enkele dagen geleden uit zijn isolement gekomen, de stad Jenin is nog steeds taboe voor de internationale pers om de onoorbare praktijken van de Israëliërs te maskeren.)

**Rechts en onder:
Zicht vanuit de hotelkamer.**

Levada dos Piornais - Levada do Curral.

Zondag 5-5-2002. Socorridos dal. (Levada dos Piornais en de Levada do Curral.)

Een pleintje aan de Avenida do Mar e das Comunidades Maderenses.

We nemen stadsbus 45 van 5 over half elf. Het was wel even zoeken voor we uit hadden gevonden waar die bus vertrok: Helemaal aan de westkant van de boulevard in een klein zijstraatje. Dat stond op de achterkant van de stadsplattegrond.

Kwart voor elf begonnen met wandelen aan de Rua dos Estados Unidos, vlak achter het voetbalstadion in de wijk Nazaré. Na de *levada* 50 m gevolgd te hebben, zijn we hem weer kwijt. Hij blijkt onder de weg door te gaan en vervolgens verborgen te zijn onder betonnen platen in een klein zijstraatje verderop. Een buurtbewoner helpt ons op weg.

HET SOCORRIDOSDAL: DE LEVADA DOS PIORNAIS EN DE LEVADA DO CURRAL

Deze wandeling verkent de schitterende rivier de Soccorridos.

Vlak achter de drukke riviermonding met al zijn industrie dwalen we door een schitterend landbouwgebied, dat uiteindelijk een spectaculaire kloof prijsgeeft.

De bus zet u af op de Rua dos Estados Unidos, even ten westen van het stadion. Begin door ongeveer 30 m terug te open in de richting waaruit de bus kwam. Daal dan via een trap aan de rechterkant af naar de Levada dos Piornais en ga rechts. De *levada* dateert uit de 16de eeuw. Het water werd niet alleen voor irrigatiedoeleinden gebruikt: u komt nog langs een watermolen en een aantal oude wasplaatsen. Binnen 15 min. kunt u het Lido, de bananenplantages en het toeristengebied ten westen van Funchal zien liggen. Al gauw heeft u fraai uitzicht op de Cabo Girão en de terrassen op de oostelijke flanken. Vaak is er ruimte genoeg om aan de rechterkant van de *levada* te open, mocht u zich ongemakkelijk voelen naast de afgrond aan de linkerkant.

Binnen 30 min. lopen er vanuit Amparo drie wegen omlaag naar de kust. Bij de derde weg moet u iets klimmen om weer bij de *levada* te komen (tegenover een klein onderstation). U bevindt zich even ten zuiden van de kerk van São Martinho; de sierlijke toren is een bekend oriëntatiepunt. Na iets meer dan 1 uur komt u na een lange muur links bij een verkeersweg. Steek de weg over naar de hoogspanningsmast aan de overkant. Hier voert een trap u weer omlaag naar de *levada*, waarover een betonnen wandelgang loopt. Binnen een minuut komt er een klinkerweg van rechts. Volg deze naar een groot huis met versierde raamtegels. Aan de linkerkant van het huis bevindt zich een trap omhoog naar de *levada*.

Na 1 uur, 10 min. lijkt de *levada* op te houden. Ga via een trap omhoog naar een verkeersweg en ga rechts (blauw met witte routemarkeringen). Steek de weg over en ga links onder het snelweg viaduct door. Loop naar een T-splitsing en ga naar links. Onmiddellijk passeert u links een supermarkt. Het eindpunt van stadsbus 2 is 30 m achter u. Dit is Quebradas. Ongeveer 30 m nadat u langs de school aan uw linkerhand gekomen bent, steekt u de verkeersweg over en komt u weer bij de *levada*. U loopt rond een klein dal en kunt in de verte de brug over de Soccorridos zien liggen. Na 1 uur, 45 min. moet u bij een niveauverandering van de *levada* letten op de verkeersweg die links over de snelweg loopt: deze daalt af naar Lombada.

Nu zwenkt de *levada* plotseling naar het noorden. De bodem valt weg en u loopt vlak langs het adembenemende ravijn van de Soccorridos. Stop vijf minuten verder in de buurt van een van de kleine eucalyptusboombosjes om de 'geveugelde' brug en de lappendeken van groene en gouden landerijen in het dal te bewonderen. Langs de zandbanken onder aan de rivierbedding staat nog suikerriet en het is niet moeilijk voor te stellen hoe in 1566 de nonnen uit het klooster van Santa Clara door het riet naar Curral vluchtten. U loopt verder langs de *levada*. De goudkleurige waterloop vol bochten die in de rotswand zijn uitgehakt

Madeira mei 2002.

is een plezier om naar te kijken een waar beeldhouwwerk. Maar al snel wordt de *levada* ondragelijk duizelingwekkend en verdwijnt ze een aantal tunnels in. Ongeveer 30 m *voordat* u bij de tunnels komt, precies waar een groepje bananenbomen ophoudt, moet u uitkijken naar een steile trap van de *levada* vandaan (de eerste paar treden zijn kapot). Daal hier af: een voetpad brengt u tot onderaan de schitterende 'Romeinse' bogen die de *levada* ondersteunen. Nadat u langs de eerste twee bogen gelopen bent, klimt u via een voetpad aan de rechterkant weer de heuvel op. Al gauw steekt een brede betonnen trap het pad over: klim via deze trap omhoog naar de Piornais.

Zet dan koers naar de Levada do Curral, 150 m hoger: loop via de betonnen trap omhoog. Als deze na 12 minuten ophoudt, gaat u rechts een voetpad op en volgt u de straatlantaarns. Het pad maakt plaats voor klinkers en daarna voor asfalt. Binnen 15 minuten (2 uur, 30 min.) komt u in Pinheiro das Voltas bij een splitsing. De bushalte naar Funchal, waar u later weer naartoe loopt, ligt hier recht vooruit.

Ga hier naar *links* en klim over een oud pad, de Travessa do Pinheiro das Voltas, omhoog. Na acht minuten bereikt u de Levada do Curral; sla links af en volg de *levada* langs een aantal mooie tuinen. Na een korte omweg de schaduwrijke Ribeira do Arvoredo in komt u weer uit aan de rand van de Socorridos. Binnen 3 uur, 25 min. ziet u een aantal goed verzorgde wijnranken bij een mooi, afgelegen huis. Negeer daar vlak achter een voetpad dat links omlaag loopt. Loop ongeveer zeven minuten verder naar een gat in het gesteente, vlak voor een steile rotswand waarlangs water omlaag stroomt. U bevindt zich nu in de Ribeira da Lapa. U bent waarschijnlijk net zo verbaasd als wij dat er zo dicht bij Funchal zo'n schitterende plek bestaat. Vóór u ligt het toepasselijk genaamde plaatsje Fajã ('aardverschuiving') eenzaam op een helling. Onder u stroomt de Ribeira da Lapa de Ribeira do Curral in en vormen ze samen de Socorridos. Als u bedenkt dat deze rivieren het dal hebben uitgesneden en ook nu nog vier grote *levada*'s van water voorzien, dan kunt u zich voorstellen hoe woest de Socorridos was toen een aantal van Zarco's manschappen er bijna in verdronk (*socorridos* betekent 'de geredden').

Keer vanaf hier langs dezelfde route terug. U vindt het voetpad omlaag naar Pinheiro das Voltas vlak na huis nr. 123. Na 4 uur, 30 min. bent u weer terug bij de bushalte.

Al rap lopen we achter tuinen en huizen door langs de vrij snel stromende *levada*. Het is er gigantisch druk aan wandelaars. De plaatselijke bevolking maakt er trouwens ook gebruik van. Die zijn al lang niet meer onwennig op de betonnen richels. Zij lopen met even groot gemak over richeltjes van zo'n 6 cm breed.

Nart ziet op gegeven ogenblik een dikke maar dode rat voorbij spoelen. Hij kan Tineke nog net op deze "attractie" attenderen.

Levada do Piornais.

Levada dos Piornais - Levada do Curral.

Madeirese muurhagedissen. (*Laserta dugesii*, *Teira dugesii* of *Podarcis dugesii*.)
De mannetjes zijn donkergroen, de vrouwtjes bruin.

Het is lekker weer en dus zien we ook de nodige hagedissen. Het eerste deel van de wandeling gaat hoofdzakelijk achter huizen en tuinen door. Daardoor is het niet bijster interessant. Later komen er bananenplantages en braakliggende gronden (met veel oost-indische kers) bij.

Om kwart voor twaalf komen we aan in Quebradas. Daar vinden we een aardige snackbar annex *sala de jogos* Santa Rita. Met een drankje nemen we plaats op het terras. Voor ons zit een vrouwenkransje die aardig wat af te kleppen heeft.

Om 12.37 stappen we weer op.

Madeira mei 2002.

Oranje en rode papaversoorten.

Typisch op het eiland is dat overal bloemen groeien. Braakliggende grond is dan ook nooit braak maar bezaaid met allerlei bloemen. Zoals eerder gezegd veel Indische kers, maar ook papavers, madeliefachtigen, margrieten, windesoorten, etc. etc. Jammer dat we er zo weinig in het nieuwe boek kunnen terugvinden, want een bekende plant, die zie je beter. Onbekend maakt misschien hierbij niet direct onbemind, maar hij raakt wel sneller weer vergeten.

Levada dos Piornais - Levada do Curral.

Levada dos Piornais.

Uitgestrekte bananenplantages ten westen van Quebradas.

Gelukkig wordt het een beetje minder druk.
We komen door uitgebreide bananenplantages, zodat we goed van dichtbij kunnen zien hoe de bananen in kammen boven de bloem tussen de bloembladen groeien. Steeds weer nieuwe kammen onder elke kroonblad.

Madeira mei 2002.

Levada dos Piornais - Levada do Curral.

Vorige bladzijde:

Links boven:

Rechts boven:

Onder:

Na een lange afdaling gaat het weer omhoog.

Het quasi-romeinse levada-aquaduct.

Zicht vanaf een punt net onder Pinheiro das Voltas.

Bananenbloemen met hun kammen van jonge bananen.

Op gegeven ogenblik moeten we een zeer lange trap afdalen, omdat de *levada* door zeer lage tunnels gaat. Verderop moeten we dan natuurlijk weer terug omhoog.

Madeira mei 2002.

Vorige bladzijde:

Links onder: **Mimosa (is een acaciasoort).**

Rechts onder: **Amaryllis.**

Het klimmen is dan nog niet over. Om de 150 m hoogteverschil tussen de ene en de andere *levada* te overbruggen komt er nog een ellendig hoge trap. Nog even verder naar rechts en de weg wordt bereikt, waar we later de bus terug moeten oppikken.

Op het hoogste punt van deze weg gaan we een oud *choulaki* paadje op en zwoegen ons langs tuinen en oude minilevada's door naar boven. Daar bereiken we dan de volgende *levada* die ons het volgende deel van de route zal aanwijzen. Dit stuk moeten we straks ook weer terug lopen.

De Levada do Curral ligt hier onder betonplaten.

Brug over de Ribeira do Arvoredo.

We steken een roestige brug over en lopen een eind aan de andere kant van de kloof terug. Nart blijft op gegeven ogenblik met zijn hoofd aan een soort braamstruik hangen. Het bloeit wel een tijdje maar verder is er niets bijzonders aan de hand.

Na een schrikwekkend onbeveiligde afgrond (een bord raad eenieder af hier verder te gaan) over alleen de 50 cm brede levadarand lopen we nog een tijd door. Af en toe ontmoeten we mensen die van de andere kant komen. Gelukkig wel op stukken waar je goed kunt uitwijken. We voelen af en toe enkele druppels regen, zodat we het voor vandaag voor gezien houden. We kuieren terug, komen die familie weer tegen met die drie kinderen, twee moeders en 'één pa. De breedste ma beveelt dat, nu wij terug gaan, het voor hen ook genoeg is voor vandaag. "Niet rennen" kwekt ze geregeld tegen de jongens. Het linke deel moet nog komen.

Levada dos Piornais - Levada do Curral.

Later zien we ze terug bij de bushalte. Zij waren het laatste stuk over de weg gegaan, terwijl wij tussen allerlei tuinen door naar beneden gelopen zijn.

Tot de bus komt worden we onderhouden door een sprekende groene papagaai in een kooi aan de andere kant van de weg. Zijn kooi is zo ver mogelijk van het huis van zijn bezitter af achter in de tuin gezet. Die is waarschijnlijk keitureluurs geworden van dat continu schreeuwende beest. Tegen vieren komt de bus terug van een rondje door Voltas Pinheiros. Dan gaat het over (voor ons) nieuwe hellingen steil de stad weer in.

We stappen uit op het busstation achter de markt en kopen op de trappen van het marktgebouw scheuten van Afrikaanse lelies, bollen van rode lelies, en zadjes van strelitzia's.

We gaan in het winkelcentrum tegenover een sandwich kaas en kip eten, nemen een verse jus d'orange en een glaasje Coral. Nart vraagt bij het afrekenen of hij zo'n glas kan kopen. Dat is dus een cadeau van de Madeireense bierbrouwerij. (In oude gidsen staat dat normaal eerder buitenlands bier geschonken wordt, maar dat is compleet omgeslagen. Iets anders dan Coral zie je hier niet meer.)

Rechts:

Plumeria rubra var. acutifolia.

Onder:

Drakenbloedboom.(Dracaena fragrans)

Madeira mei 2002.

We lopen nog even bij het plantsoen langs bij het hotel en zoeken daar de naam van de bomen op waarvan wij miniexemplaren hebben thuis (*planta dos dentes*, *Plumeria rubra* var. *acutifolia*) en van die paars bloeiende bomen, die in de hotelstraat zoveel staan. (*Jacaranda mimosiflora* of op z'n Portugees *jacaranda*.)

Afrikaanse lelie. (*Agapanthus umbellatus*)

Om vijf uur komen we bij het hotel aan en vragen aan de hostess die er nu is, hoe laat we morgen opgehaald worden. (Half acht.) Wanneer er morgen veel vertrekken dan is het ontbijt al wat vroeger, anders maken ze wel een pakket voor onderweg.

De laatste avond is er een met fado.

Levada dos Piornais - Levada do Curral.

Fado op z'n boerenfluitjes.

's Avonds gaan we eten in dat fadorestaurant van het begin van de week. Wanneer we erheen gaan hebben we al een tijdlang auto's luid toeterend door het centrum horen gaan. 'n Voetbalkampioenschap? Dat lijkt onwaarschijnlijk voor heel Portugal, voor het eiland alleen lijkt deze herrie overdreven.

De eerste zangeres in het restaurant heeft ipv haar capa negra en groene sjaal van de een of andere kart-club om. Dat verbaast ons niet. Misschien heeft de chauffeur op de Curral das Freiras wel dat kampioenschap gehaald. We eten goed en langzaam om zoveel mogelijk muziek mee te maken. Uiteindelijk komen we om half elf terug in het hotel.

Aan de receptionist vragen we bijtijds wakker gemaakt te worden en om een vroeger ontbijt. 7 uur is ok.

We gaan naar boven en liggen rap onder de lakens. Tineke belt Niels nog even, omdat die tweemaal tevergeefs gebeld heeft. "Alles op het weer na is goed." "Tot morgen avond."

Vandaag met 'n capa verde.

Restaurante Arsenio's		
Arsenio Duarte Nobrega Gc. al		
Contacto: Telex N. 133.767.183		
Rua Santa Maria 169		
Tel-Fax 291224007		
Mesa 14 - Arsenio		
Data: 7/05/02		
	Qt	PTotal
1 Sopa Legumes	8	3.50
1 Adoçao de leite	8	4.50
1 Sopa de leite	8	14.50
1 Espetada Espetada	8	12.00
1 Bolo de leite	8	2.00
1 Bolo de Fresco	8	1.00
1 Vinho Mesa Br	8	10.00
1 Aguard	8	1.50
1 Bolo de leite	8	3.00
1 Sopa de Fruta	8	3.00
Total	55	00
Iva 15% incluido		
Processado por computador		

Madeira mei 2002.

Maandag 6-5-2002. Funchal - A'dam - Waalre.

Om half zeven rammelt de VELO. Maar die is rap stil wanneer hij opgezocht wordt. Dan direct erbij gaat de telefoon en geeft een geruststellend muziekje te horen. Een minuut later begint Tineke's telefoon te piepen. We gaan naar huis.

We pakken de laatste dingen in, ontbijten met nog twee dames, die later met de zelfde minibus naar het vliegveld gebracht worden. Het weer is grijs en grijs. De eilanden voor de kust zijn nauwelijks zichtbaar en even later begint het licht te regenen. Onontdekte steden, dorpen, dalen en bergen trekken aan ons voorbij: We hebben de helft nog niet gezien. We wisselen ervaringen uit met de dames voor ons. Die hebben een vergelijkbaar programma als wij gedaan. Ook met openbaar vervoer erop uit geweest, levadawandelingen gedaan enzovoort. Wanneer buiten de stad nog 3 mensen bij een groot hotel opgepikt zijn, valt het gesprek stil. OP het vliegveld is ons vliegtuig op de monitoren een uur later aangekondigd: 10.50 ipv 9.50. Om 8.34 wordt er voor ons met inchecken begonnen. We staan vooraan maar in het verkeerde rijtje. De rol met de bagagelabels is op.

We vragen plaatsen met meer beenruimte en dat kan want we zijn een van de eersten. In 'n taxfreewinkeltje kopen we een flesje kastanjelikeur. Verder hoeven we niets. Ook niet een aardig boek over endemische planten van Madeira. Die paarse pluimen bij Porto Moniz heten *Echium nervosa massaroco* op zijn Portugees. De tijd tot de boarding brengen we door op een stoeltje lezend en schrijvend.

10P AIR PORTUGAL

NOME/NAME
HOUT/LMR

DE/FROM
FUNCHAL

PARA/TO
AMSTERDAM

VOO/FLIGHT CLASSE/CLASS DATA/TIME
HV6372 Y 06MAY1050

PORTA/GATE	HORA EMB. BOARD TIME	LUGAR/SEAT
	0950	16B NO

PCS WT UNCKD BAG ID NR
PLD 0042 IPFNC

 The Qualiflyer Group

De beloofde beenruimte is er niet. We zitten één rij stoelen te ver naar achter. De grondstewardess kent niet eens de plaatsen in het vliegtuig! Ook in de lucht verloopt het niet zoals normaal. De hele vlucht vanaf het oostelijk deel van Madeira tot aan Amsterdam zitten we boven een dik pak wolken. Dus hebben we geen zicht op Lissabon, Santander en Parijs. We lossen een cryptogrammetje op en kijken naar een stomme (in twee betekenissen) film.

We komen om vier uur aan op Schiphol, lopen naar de bagageclaimruimte en wachten daar vrij lang op onze bagage. De shuttlebus rijdt net voor onze neus weg. Zodat we een tiental minuten op de volgende moeten wachten.

Zo is het tegen vijf uur voor we van Schiphol weggrijden. Ondanks de spijtsijd valt het mee met de drukte op de wegen. Als we tegen kwart over zes in de buurt van Den Bosch zijn horen we op de autoradio van de moordaanslag op Pim Fortuyn. Niels is thuis als we aankomen, ook hij zit bij de tv naar het laatste nieuws te kijken, het blijkt dat de lijsttrekker van de LPF dood is. We zijn ineens uit de vakantiesfeer en volgen een tijdje de berichtgeving. Dan worden de rugzakken uitgepakt en beginnen de dagelijkse bezigheden weer.

ALDEASA
MADEIRA T645
CONT:980110335

Nº de Vuelo : H6372
Destino : Comunitario

359766	F&H. LICOR DE	3,70
Total	EUR	3,70
	ESP	742
Efectivo		5,00
Cambio		1,30-
Efectivo		1,30-

----- IVA E IMPUESTOS INCLUIDOS -----

T P Ticket Caj. POS N.Art Fecha Hora
1 2 00897 00029 05 01 06.05.2002 08:03
OBRIGADO PELA SUA VISITA
THANKS FOR YOUR VISIT
CUSTOMER SERVICE NUM. +34914367069